

Obnova mopeda

TOMOS PUCH MS 50

letnik 1957

Avtor: Andrej VIČIČ

»Andrej, vem za en star moped, ki je naprodaj!« mi je povedal prijatelj. V nekaj dneh smo se zmenili za ogled. Komaj sem čakal, da so se odprla garažna vrata in takoj sem videl, da gre za moped, ki smo ga imeli v začetku šestdesetih letih doma. Takrat sem se še kot otrok z njim »vozil« tako, da sem imel »povšter« med sedežem in rezervarjem in se odrival z nogami. Spomin, ki je takoj oživel... , medtem pa še odločitev, da moram ta moped kupiti, vendar, za kolikšno ceno. V oči mi je takoj padla tudi črna tablica na mopedu z napisom – TOMOS PUCH, model MS 50, letnik 1957, pa še številka okvirja, serije in teža mopeda. Ko mi lastnik povedal ceno, sva se takoj dogovorila in moped je bil v enem od mrzlih decemberskih dni doma – kot darilo družine za moj rojstni dan.

In tu se začne moja zgodba o obnovi tega mopeda..... Čeprav sem o mopedih kar nekaj vedel, je bilo potrebno najprej pridobiti čim več gradiva o tem modelu mopeda. Želel sem vedeti vse o tem motorju, kateri so bili serijsko vgrajeni deli in oprema ter potem primerjal z deli na mojem mopedu. Le tako sem lahko ugotovil, kaj je bilo na motorju zamenjano v vseh teh letih po »Baški grapi«. Tako se je mapa s podatki, komentarji in slikami večala.

V veliko pomoč mi je bil nasvet g. Borisa Brovinskyega , avtorja poznane knjige Motorji iz Kopra. Posredoval mi je prospekt Tomos – Puch MS 50.

Na podlagi vseh teh podatkov sem ugotovil, da gre za prvi tip mopeda, s katerimi je tovarna TOMOS začela svojo proizvodnjo. Preden so začeli z lastno izdelavo posameznih sklopov in montažo serije tipov Colibri (najprej VS 50), so začeli tovarno najprej zapuščati avstrijski Puchi MS 50, ki so jih v Sežani in nato v Kopru opremili le s svojimi oznakami. Še pred odprtjem nove tovarne, so začeli postopno osvajati posamezne sestavne dele in sestavljati več različic mopeda, ki je navzven sicer še precej spominjal na Puch MS 50, a se je v podrobnostih vendarle razlikoval od njega. Ker se kataloški del knjige (Motorji iz Kopra) začne s temi modeli (Colibri VS 50, 50K in 50S), modela MS ni v njej. Iz originalnega prospekta Tomos – Puch MS 50 je razvidno, da v tovarni v začetku lastnega propagandnega gradiva niso oblikovali, temveč so prevedli originalen Puchov prospekt in retuširali napis Puch. Tako je na črnem polju ostal le napis MS 50 L. Zraven so donatisnili napis Tomos Colibri. Novo ime »Colibri« se pojavlja tudi že v besedilu in nakazuje začetek nove serije »domačih mopedov«.

Uvodna stran prospekta je tudi v prilogi tega opisa. Citiram uvodne besede: » Na slici vidimo djevojku, koja se živo interesuje za Tomosov Colibri MS 50. Sigurno ste i vi medju interesentima, pa čemo vam prikazati sve odlike ovog popularnog vozila. Razmislite

samo:posjedom Colibrija MS 50 i vi ste motorizirani, svi so putevi vaši, potujete brzo i stižete na cilj brez ikakvih naporov i zamaranja. NEMA OKRETANJA PEDALA, SAMO AKO NEĆE PALIT! Nema straha pred velikim usponima!«...

Dovolj jasno in vzpodbudno napisano, da sem začel z delom. Vendar kako se lotiti? Glede na razmeroma dobro stanje vozila in njegovo redkost, bi ga lahko konserviral in restavriral po načelih konservatorsko restavratorske stroke. S tem bi ohranil njegovo celovitost, kar bi z leti še večalo njegovo vrednost.

Vseeno sem se odločil, da grem v celovito obnovo. Začel sem z razstavljanjem. Pred tem sem vse poslikal in dokumentiral, da sem ohranil informacije, ki so mi kasneje prišle še kako prav. Vsak del ali posamezne dele sem shranjeval v vrečke, na katere sem tudi napisal, za kateri del gre. Dele, ki so bili zamenjani in niso bili originalni sem konserviral in shranil.

Najprej sem začel z ločevanjem delov, ki jih je bilo potrebno na novo kromirati in cinkati.

Potem sem pripravil podatke za izdelavo novih bovdnov (zajl), pa seznam potrebnih drugih delov, ki jih je bilo potrebno zamenjati: ležaje in semeringi pest, silen bloki, izpuh, prtljažnik...

Seznam se je čedalje bolj večal, vendar kje vse to dobiti: forum, Bolha, razni sejmi, RBO – Avstrija?

Veliko časa in kilometrov je bilo potrebnih, da se je seznam potrebnih delov krajšal. Vmes pa ure in ure dela in poliranja. Še največ časa sem porabil s kolesi in naperami, ki sem jih pred kromiranjem ročno poliral. V dveh urah sem naredil največ šest »špic«!

Med tem je bilo končano, barvanje, kromiranje, pa novi bovdni – vse je bilo kot novo.

In končno sem pričel sestavljati skupaj, da lahko potrdim citat iz prospekta:« Sa Colibrjem MS 50 ne treba se plašiti nikakvih brda jer savladuje uspone do 20%«.

In še res je!

Na koncu pa bi se rad zahvalil vsem prijateljem in ljubiteljem starodobništva, ki ste mi tako ali drugače pomagali, da sem mojo drugo obnovo zaključil.

Osnovni tehnični podatki o motornem kolesu:

- Motor: dvotaktni, 49 cm³, 2 KS
- Menjalnik: ročni, dve prestavi
- Vplinjač: Bing 12 mm
- Kolesa: prednja zavora ročna, zadnja nožna, dimenzija gum 23x2,25 col
- Rezervar: 4, 6 l
- Poraba: 1,4 l/100 km
- Teža in dimenzije: 39 kg, 1810x625x990 mm

